

Fjodor Michajlovič Dostojevskij (1821 – 1881): Zločin a trest (1866)

I. Beletristický text:

A. Literární druh a žánr, literárněhistorický kontext, umělecký směr / tvůrčí skupina, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

B. 1. Doba a místo (děje);

2. Kompozice;

3. Hlavní postavy a jejich charakteristika;

4. Námět, témata, hlavní motivy;

C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti;

Dveře se stejně jako tehdy maličko pootevřely a uzoučkou škvírkou se na něho ze tmy opět upřely dvě pichlavé a nedůvěřivé oči. V tu chvíli ztratil klid a málem se dopustil těžké chyby.

Ze strachu, aby stařenu nepolekalo, že jsou sami, i z pochybnosti, zda jeho vzhled rozptýlí její nedůvěru, vzal za dveře a přitahoval si je, aby ji snad nenapadlo znova se zavřít.

„Dobrý den, Aleno Ivanovno,“ spustil co možná nenuceně, ale hlas se mu zadrhl a neposlušně se roztřásl. „(...) Raskolnikov... nesu tady tu zástavu, jak jsem tuhle slíbil...“ A podával jí zástavu.

Stařena se na ni letmo podívala, ale vzápětí už zas upřela oči na nezvaného hosta. Dívala se bedlivě, nevraživě a podezřivě. Trvalo to hodnou chvíli, měl při tom dojem, že jí dokonce výsměšně zahrálo v očích, jako by se už byla dokonale dovtipila. Cítil, jak ztrácí pevnou půdu pod nohama a jak se mu dělá úzko, tak úzko, že kdyby takhle němě zírala ještě půl minuty, byl by možná utekl.

„Co se tak díváte, jako byste mě nepoznávala?“ vyhrkl náhle také nevraživým tónem. „Řekněte, jestli to vezmete, když ne, půjdu jinam, spěchám.“

Nic takového si nepřipravil, přišlo mu to náhle na jazyk samo od sebe.

Stařena se vzpamatovala, návštěvníkova rezolutní řeč ji zřejmě uklidnila. (...)

Natáhla ruku.

„A jakpak, že jste tak bledý? Ruce se vám takhle klepou! Jako byste vylezl z vody, mladý pane.“

„Mám horečku,“ vyrazil přerývaně. (...)

Jak rozvazovala motouz, natočila se ke světlu (i v tom parnu měla všechna okna zavřená) a při tom ho na několik vteřin úplně spustila z očí a obrátila se k němu zády. Rozepjal si plášť a vyvěkl sekyru z poutka, ale ještě ji docela nevytáhl, nýbrž zatím přidržoval pravou rukou pod kabátem. Ruce mu hrozně ochably, jasně cítil, jak každým okamžikem stále více umdlévají a dřevěnějí. Měl strach, že sekyru neudrží a upustí... najednou se mu zatočila hlava.

„Hrůza, jak to omotal!“ vrčela nazlobeně stařena a pohnula se k němu.

Nesměl ztratit ani okamžik. Vytáhl sekyru docela, rozmáchl se jí v obou rukou a neznaje se, téměř bez úsilí, téměř mechanicky ji spustil tupým koncem na hlavu. Zdálo se, že vlastní síly na to nevynaložil ani špetku. Ale jakmile sekyru spustil, naráz se v něm síla probudila.

II. Nebeletristický text:

A. Funkční styl, obsah, účel, vztah k prvnímu textu;

B. Jazykové apod. zvláštnosti.

Columbo: americký TV seriál detektivních příběhů s Peterem Falkem v hlavní roli (jeho životní filmová postava) se natáčel v 70. – 90. letech. Vnesl do amerického prostředí detektivní styl blízký anglické škole (Christie, Sayersová aj.) a získal světovou popularitu. Základní dějové schéma bylo ovšem převzato z proslulého románu Zločin a trest od F. M. Dostojevského.